

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002812

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-07-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ № 300-с від 30.09.2025 р., виданий Харківською державною академією культури

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Демиденко Максим Вадимович
2. Maksym Demydenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 034

Назва наукової спеціальності: Культурологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Культурологія

Дата захисту: 10-09-2025

Спеціальність за освітою: Аудіовізуальне мистецтво та виробництво

Місце роботи здобувача: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10344

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 13.01

Тема дисертації:

1. Сучасний ігровий кінематограф України: національні образи та символи у візуальній мові (на прикладі історичного жанру)
2. Contemporary Ukrainian Fiction Film: National Images and Symbols in Visual Language (Based on the Historical Genre)

Реферат:

1. У дисертаційному дослідженні здійснено всебічний культурологічний аналіз сучасного українського ігрового історичного кіно як потужного засобу символічної репрезентації національної ідентичності, механізму трансляції колективної пам'яті та простору постколоніального переосмислення історичного досвіду. Особливу увагу приділено специфіці візуальної мови історичного жанру, її здатності акумулювати ідеологічні, емоційні, ціннісні та міфологічні складники національного самовираження. Історичне кіно розглядається як феномен, що виходить за межі художньої інтерпретації подій, набуваючи статусу складного культурного тексту, в якому відображено боротьбу за право на історичний наратив, культурну пам'ять і символічне майбутнє. Актуальність дисертаційної теми обумовлена необхідністю критичного осмислення процесів формування і трансформації національної ідентичності в умовах новітніх соціокультурних змін, зокрема на тлі воєнного конфлікту, деколонізаційних процесів та активного формування політики історичної

та культурної пам'яті. Кіно як масове мистецтво, що охоплює широку аудиторію, виявляється ключовим простором культурної комунікації, у якому візуалізуються нові символічні образи, концепти і ментальні моделі. Саме в ігровому історичному кінематографі відбувається реконфігурація традиційних уявлень про минуле, націю, героя, жертву, опір, і саме тут закладаються основи для колективного уявного, яке конструює нову парадигму української культурної самосвідомості. У центрі дослідження перебуває історичне ігрове кіно, створене в Україні переважно після 1991 року, проте з урахуванням радянської спадщини, яка продовжує впливати на візуальні шаблони та естетичні стратегії сучасного кінематографа. Проаналізовано різноманітні підходи до відображення національних символів, архетипів, міфологем, ключових історичних постатей, а також способи репрезентації травматичного досвіду, героїзму, спротиву та боротьби за свободу. Особливу увагу приділено феномену «візуального національного коду», якого набувають окремі фільми внаслідок інтеграції семіотичних, емоційно-ціннісних та нарративних компонентів. У роботі розкрито поняття візуального національного коду як узагальненої системи символів, знаків, візуальних рішень, які у кіномистецтві формують впізнавану, емоційно насичену модель українського образу світу. Цей код проявляється у зображенні національного простору (пейзажі, архітектура, побутові деталі), в естетиці персонажів (костюм, поведінка, риторика), у сюжетних мотивах (боротьба, зрада, жертвність, пам'ять), у риториці кадру, а також у музичному й звуковому оформленні. Такі компоненти, у своїй сукупності, сприяють символічному маркуванню фільму як «українського» не лише за темою, але й за структурою візуального висловлювання. Значну увагу приділено вивченню способів формування цього коду у фільмах про козацьку добу, визвольні змагання, Голодомор, Другу світову війну, радянські репресії та сучасну війну на сході України. Окремим предметом дослідження стало поняття медіатизованої пам'яті – сучасної форми існування колективної історичної свідомості, що транслюється через екранні образи, аудіовізуальні нарративи, а також репрезентується через динаміку сприйняття глядачами. В дисертації доведено, що історичне кіно формує особливу оптику погляду на минуле, де естетика поєднується з етикою, а художня правда часом виявляється важливішою за документальну. Через цю оптику фільми не просто відображають факти, а конструюють образи минулого, які набувають значення культурних міфів, підтримують ідеї національної тяглості, гідності, свободи. Методологічну основу дисертаційного дослідження становить культурологічний підхід, який визначає загальний вектор наукового аналізу, концептуальні рамки та дослідницьку перспективу. Саме культурологія забезпечує цілісне розуміння історичного ігрового кіно як візуального тексту культури, де перехреснюються образи національної ідентичності, колективної пам'яті, символічного спадку й соціокультурного досвіду. У межах культурологічної парадигми кіно осмислюється як репрезентативна система, що формує ціннісні орієнтири, зберігає історичні смисли та візуалізує архетипи національного буття.

2. The dissertation presents a comprehensive cultural analysis of contemporary Ukrainian historical fiction cinema as a powerful means of symbolic representation of national identity, a mechanism for the transmission of collective memory, and a space for postcolonial reinterpretation of historical experience. Special attention is paid to the specificity of the visual language of the historical genre and its capacity to accumulate ideological, emotional, value-based, and mythological components of national self-expression. Historical cinema is considered as a phenomenon that goes beyond artistic interpretation of events, acquiring the status of a complex cultural text that reflects the struggle for the right to historical narrative, cultural memory, and symbolic future. The relevance of the dissertation topic is determined by the need for critical reflection on the processes of formation and transformation of national identity under conditions of contemporary sociocultural changes, particularly in the context of military conflict, decolonization processes, and the active formation of historical and cultural memory policy. Cinema, as a mass art that reaches a wide audience, proves to be a key space of cultural communication, in which new symbolic images, concepts, and mental models are visualized. It is in historical fiction cinema that the reconfiguration of traditional perceptions of the past, the nation, the hero, the victim, and resistance takes place, and it is here that the foundations are laid for the collective imaginary, which constructs a new paradigm of Ukrainian cultural self-awareness. The focus of the study is historical fiction cinema created in Ukraine predominantly after 1991, while taking into account the Soviet legacy that continues to influence the visual

templates and aesthetic strategies of contemporary cinema. Various approaches to the depiction of national symbols, archetypes, mythologemes, key historical figures, as well as ways of representing traumatic experience, heroism, resistance, and the struggle for freedom are analyzed. Special attention is paid to the phenomenon of the "visual national code", which is acquired by certain films as a result of the integration of semiotic, emotional-value, and narrative components. The study defines the concept of the visual national code as a generalized system of symbols, signs, and visual solutions that form a recognizable, emotionally rich model of the Ukrainian worldview in cinema. This code manifests itself in the depiction of national space (landscapes, architecture, domestic details), in the aesthetics of characters (costume, behavior, rhetoric), in narrative motifs (struggle, betrayal, sacrifice, memory), in the rhetoric of the frame, as well as in musical and sound design. These components, taken together, contribute to the symbolic labeling of a film as «Ukrainian» not only by topic but also by the structure of its visual expression. Particular attention is paid to the study of the ways in which this code is formed in films about the Cossack era, the liberation struggle, the Holodomor, World War II, Soviet repressions, and the modern war in eastern Ukraine. A separate subject of the study is the concept of mediatized memory – a contemporary form of collective historical consciousness that is transmitted through screen images, audiovisual narratives, and represented through the dynamics of viewers' perception. The dissertation demonstrates that historical cinema creates a particular optics of looking at the past, where aesthetics are combined with ethics, and artistic truth sometimes proves more important than documentary truth. Through this optics, films do not merely reflect facts but construct images of the past that acquire the meaning of cultural myths, supporting ideas of national continuity, dignity, and freedom. The methodological basis of the dissertation research is the cultural studies approach, which defines the general vector of scientific analysis, conceptual frameworks, and research perspective. It is cultural studies that provide a holistic understanding of historical fiction cinema as a visual text of culture, where images of national identity, collective memory, symbolic heritage, and sociocultural experience intersect. Within the framework of the cultural studies paradigm, cinema is understood as a representative system that shapes value orientations, preserves historical meanings, and visualizes archetypes of national existence.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Демиденко М. В. Національні образи та символи у візуальній мові українського кінематографа в роботах зарубіжних дослідників // Сучасне мистецтво : наук. зб. / Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва. Київ, 2022. Вип. 18. С. 141–150.
- Демиденко М. Особливості сюжетно-тематичної репрезентації проблеми національної ідентичності в сучасному історичному ігровому кіно України // Fine Art and Culture Studies. 2024. № 6. С. 239–247.
- Демиденко М., Мархайчук Н. Візуальна репрезентація історичного простору в українському ігровому кіно (2000–2020 рр.) // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : зб. наук. пр. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т, Ін-т культурології Нац. акад. мистецтв України. Рівне, 2024. Вип. 48. С. 256–264.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Панков Георгій Дмитрійович
2. Heorhii Pankov

Кваліфікація: д. філ. н., професор, 09.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Погребняк Галина Петрівна
2. Halyna Pohrebniak

Кваліфікація: д. мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8846-4939

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марченко Сергій Миколайович
2. Serhii Marchenko

Кваліфікація: к. мист., доцент, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3580-6410

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого

Код за ЄДРПОУ: 02214171

Місцезнаходження: вул. Ярославів Вал, 40, Київ, 01034, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Миславський Володимир Наумович

2. Volodymyr Myslavskyi

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0339-1820

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Черкасова Наталія Олександрівна

2. Nataliia Cherkasova

Кваліфікація: к. мист., доцент, 17.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9813-2543

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Божко Любов Дмитрівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Божко Любов Дмитрівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Заклінська Юлія Михайлівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна